SVERIGES RIKSDAG

Motion till riksdagen 2026/27:1426

av Linnéa Wickman (S)

Klädindustrins ansvar för miljö och hälsa

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skärpt kontroll och reglering av importerade textilier och lågprismode för att minska klädindustrins miljö- och klimatpåverkan, såväl i Sverige som i EU, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjligheten att stärka kontrollen av farliga och hormonstörande kemikalier i kläder och textilier, med särskild hänsyn till påverkan på fertilitet, graviditet och kvinnors hälsa, och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

Klädindustrin har en omfattande påverkan på miljö och klimat. Storskalig produktion, stora mängder syntetiska material och en växande marknad för lågprismode bidrar till hög resursförbrukning, utsläpp, spridning av mikroplaster och farliga kemikalier. Samtidigt har den snabba tillväxten av internationell e-handel gjort det möjligt att sälja stora volymer billiga kläder utan att konsumenterna alltid kan veta hur produkterna har tillverkats eller vilka konsekvenser produktionen får.

Dagens konsumtionsmönster bygger i stor utsträckning på att kläder produceras i stora volymer av lågt betalda textilarbetare, används under kort tid och snabbt ersätts av nya. Det är en utveckling som kräver politiska åtgärder. Ansvaret för klädindustrins miljö- och klimatpåverkan kan inte läggas på enskilda konsumenter. Det är

producenterna som måste ta ansvar för sina produkter och för den påverkan de orsakar under hela produktens livscykel. Det är likaså viktigt att bidra till att säkerställa stärkta arbetsvillkor och fackliga rättigheter för textilarbetare.

EU har genom det reviderade avfallsdirektivet beslutat om ett utökat producentansvar för textilier som ska införas i medlemsstaterna. Det är ett viktigt steg för att låta producenterna bära en större del av kostnaderna för de produkter som sätts på marknaden. Samtidigt är det viktigt att producentansvaret inte enbart blir ett system för att finansiera hanteringen av textilavfall, utan också bidrar till att förebygga att avfall uppstår.

Företag ska ha tydliga skyldigheter att minska produkternas miljö- och klimatpåverkan och skapa förutsättningar för kläder med längre livslängd som går att reparera och återvinna. Det behövs också bättre kontroll av att företag som säljer kläder på den svenska marknaden faktiskt lever upp till de krav som ställs.

Särskilt viktigt är att komma åt den omfattande importen av lågprismode och den snabba tillväxten av e-handel med textilier. Produkter som importeras och säljs på den svenska marknaden ska omfattas av samma höga krav på miljö och kemikaliesäkerhet. Även internationella e-handelsplattformar måste omfattas av ett tydligt ansvar. Sverige behöver därför verka för skarpare gemensamma regler inom EU och stärkt tillsyn av företag och digitala marknadsplatser.

Men klädindustrins miljöpåverkan handlar inte enbart om utsläpp och resursförbrukning. Kemikalier som används vid tillverkning och behandling av textilier kan också innebära risker för människors hälsa. Särskilt viktigt är att uppmärksamma hormonstörande ämnen, som kan påverka kroppens hormonsystem och bland annat få konsekvenser för fertilitet och reproduktiv hälsa.

Hormonstörande ämnen har enligt forskning kopplats till bland annat fertilitetsproblem, påverkan på fostrets utveckling och andra hälsoproblem. Särskilt känsliga perioder är fosterlivet och andra delar av livet då hormonsystemet spelar en avgörande roll för kroppens utveckling. Därför måste förekomsten av hormonstörande ämnen i kläder och textilier tas på allvar.

Detta är också en jämställdhetsfråga. Kvinnors hälsa har historiskt fått för lite utrymme i forskning, riskbedömningar och politiska beslut. Kunskapen om hur kemikalier påverkar kvinnors kroppar, fertilitet och graviditet behöver stärkas. Försiktighetsprincipen måste vara vägledande när det gäller ämnen som kan innebära risker för människors hälsa.

Det ska inte krävas att konsumenter själva har kunskap om kemikalier eller möjlighet att undersöka varje enskilt plagg för att kunna handla säkert. Företagen måste ta ansvar för vilka ämnen som används och säkerställa att kläder som säljs på den svenska marknaden uppfyller höga krav på kemikaliesäkerhet.

Linnéa Wickman (S)